

Jak wyczarować muzykę z powietrza – instrumenty dęte drewniane

- [Jak wyczarować muzykę z powietrza – instrumenty dęte drewniane](#)

Jak wyczarować muzykę z powietrza – instrumenty dęte drewniane

Źródło: online-skills, źródło:, licencja: CC0.

Scenariusz lekcji dla nauczyciela:

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

2) rozpoznaje ze słuchu:

A) brzmienie instrumentów muzycznych,

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je.

Nauczysz się

używać poprawnych nazw podstawowych instrumentów muzycznych z grupy instrumentów dętych drewnianych: flety, klarnet, fagot, kontrafagot, rożek angielski, obój, saksofon altowy;

opisywać wygląd i budowę instrumentów dętych drewnianych: flety, klarnet, fagot, kontrafagot, rożek angielski, obój, saksofon altowy;

rozdzielać ze słuchu instrumenty dęte drewniane: flety, klarnet, fagot, kontrafagot, rożek angielski, obój, saksofon altowy.

Rodzaje instrumentów

Do wykonywania muzyki wykorzystujemy różnego rodzaju instrumenty. Jest ich bardzo dużo i każdy z nich charakteryzuje się innym brzmieniem. Podzielone są na trzy podstawowe grupy: **perkusyjne**, **strunowe** i **dęte**. Instrumenty perkusyjne to grupa, w których źródłem dźwięku są drgania membrany lub całego instrumentu. W instrumentach strunowych źródłem dźwięku są drgania strun, a w dętych, drgające powietrze wdmuchiwane w instrument. Wysokość dźwięku zależy od długości drgającego słupa powietrza.

INSTRUMENTY MUZYCZNE

DĘTE	drewniane						
	blaszane						
PERKUSYJNE							
STRUNOWE	szarpiane						
	smyczkowe						
	młoteczkowe						

1

Instrumenty perkusyjne to grupa, w których źródłem dźwięku są drgania membrany lub całego instrumentu.

2

W instrumentach strunowych źródłem dźwięku są drgania strun, a w dętach, drgające powietrze wdmuchiwane w instrument.

Instrumenty dęte

Flety

- Flet prosty - jest jednym z najstarszych instrumentów dętych drewnianych z grupy [aerofonów wargowych](#). To drewniana lub plastikowa piszczałka z otworami. Podczas gry zakrywa się je palcami.
- Flet poprzeczny - to długa piszczałka z systemem kłapek i dźwigni. Powietrze wdmuchuje się przez umieszczony z boku otwór. Instrument ten wykonany jest z metalu, ale ze względu na budowę zalicza się do grupy instrumentów dętych drewnianych.

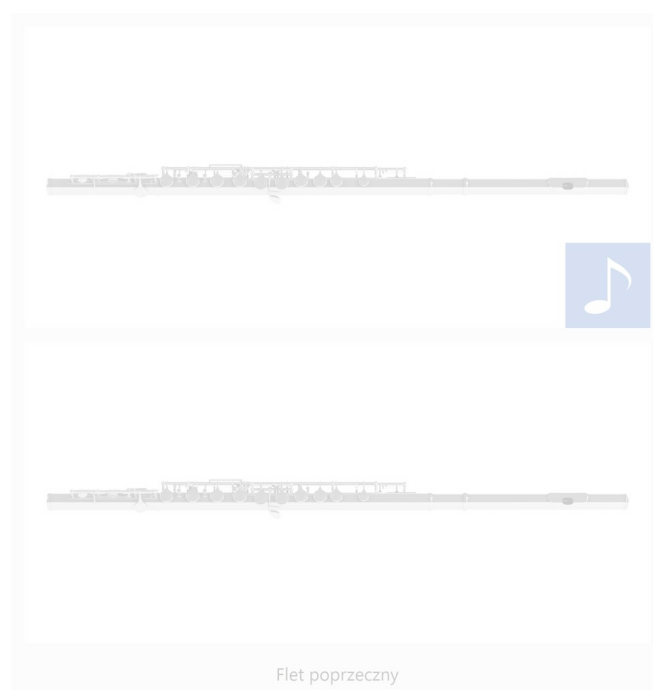
Wysłuchaj nagrań fletów.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

M-079-OK5

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

M-079-OK6

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Zequinha de Abreu, „Tico, tico” (kwartet fletowy), AMFN, CC BY 3.0

Nagranie utworu Tico tico w aranżacji na cztery flety poprzeczne. Utwór jest wesoły, skoczny.

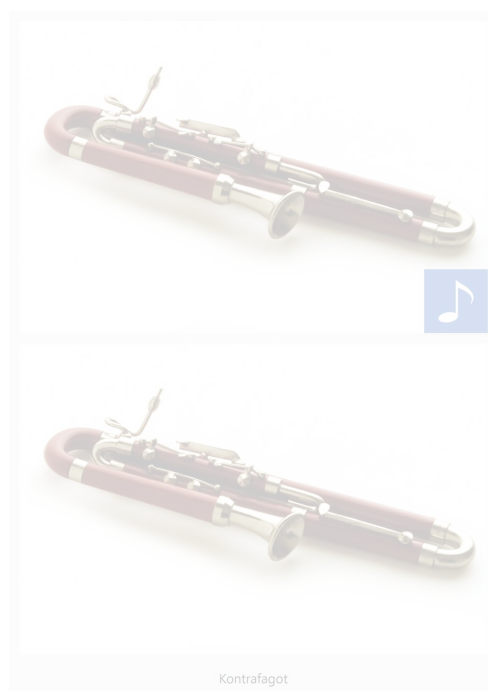
Instrumenty wykorzystujące **stroik podwójny**

- Fagot – instrument muzyczny z grupy aerofonów stroikowych, zbudowany z dwóch drewnianych rur połączonych u dołu. Nazwa pochodzi z języka włoskiego i oznacza *wiązkę drewna*.
- Kontrafagot – basowa odmiana fagotu o niskim brzmieniu. Składa się z trzech rur o łącznej długości ponad pięć metrów.
- Różek angielski – instrument muzyczny z grupy aerofonów stroikowych nieco dłuższy od oboju. Zakończony jest charakterystyczną kulistą czarą głosową.
- Obój – to instrument muzyczny, zaliczany do grupy aerofonów dwustroikowych. Długość tego instrumentu to około 60 cm.

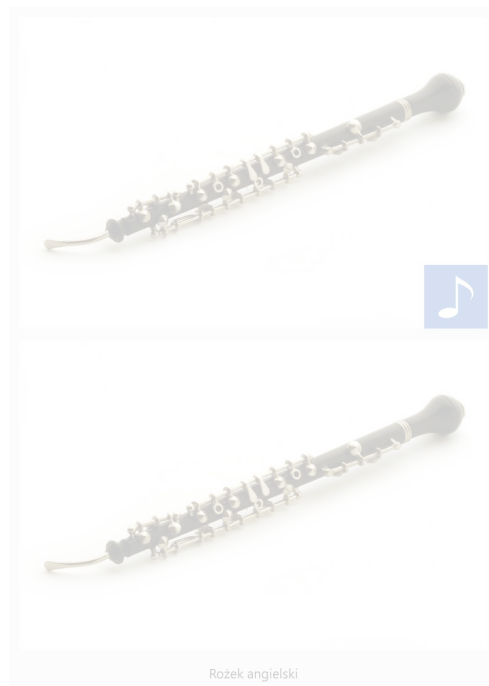
Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

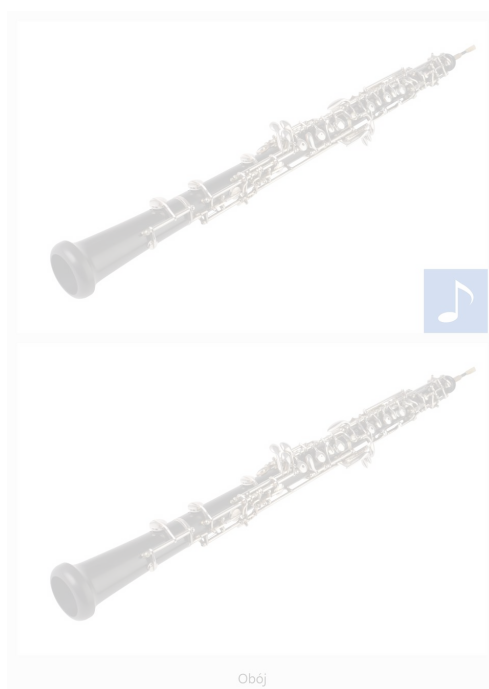
Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

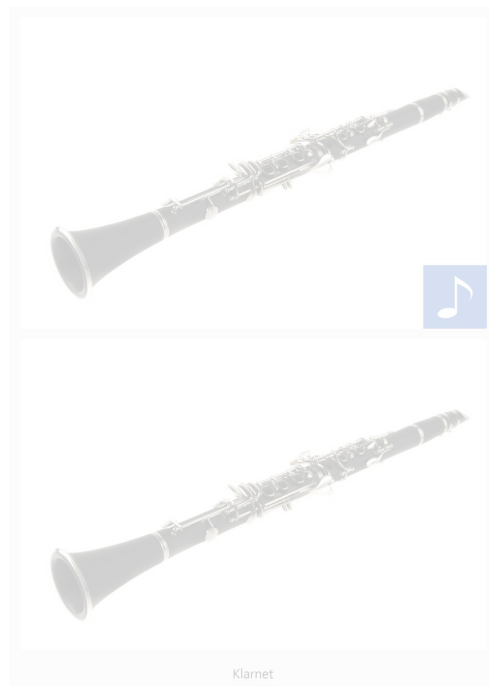
Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Klarnet

Klarnet – instrument muzyczny z grupy aerofonów stroikowych z pojedynczym stroikiem. Jest to cylindryczna rura, zakończona nieco rozszerzoną czarą głosową. Tak jak obój, klarnet wyposażony jest w metalowe klapki, ale posiada inny niż w oboju stroik, umieszczony w płasko ściętym ustniku za pomocą metalowej obręczy zwanej ligaturą.

Wysłuchaj nagrania klarnetu.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Utwór „Duet na klarnet i fagot nr 3 B-dur” Utwór pogodny, w umiarkowanym tempie. Klarnet gra wyżej, fagot niżej. Czasami grają w jednym rytmie na dwa głosy, innym razem na pierwszy plan wybija się jeden z instrumentów, a drugi przejmuje rolę akompaniatora, potem role się zamieniają.

Saksofony

Saksofon - to jeden z młodszych instrumentów muzycznych z grupy aerofonów stroikowych, skonstruowany został w pierwszej połowie XIX wieku przez Adolpha Saxa. Wykonany jest z metalu, ze względu na budowę, należy do grupy instrumentów dętych drewnianych.

Źródło: online-skills, Źródło:, licencja: CC0.

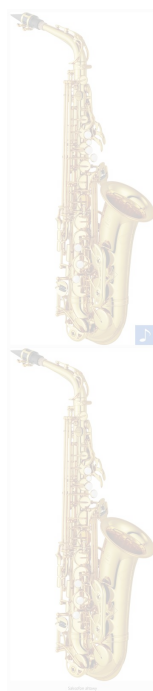

Źródło: online-skills, Źródło:, licencja: CC0.

Źródło: online-skills, źródło:, licencja: CC0.

Wysłuchaj nagrań saksofonu.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Utwór wykonany przez kwartet saksofonowy. Utwór w rytmie tanga, dynamiczny, rytmiczny, o ciekawej melodii. Klarnety mają różne barwy, jeden z nich gra wysoko i ma bardzo jasną barwę, inne brzmią niżej i mają ciemniejsze barwy. Pierwsza część utworu jest w tempie szybkim, rytmiczna i wesoła. Druga część jest nostalgiczna, powolna, troszeczkę smutna.

Zadania

Ćwiczenie 1

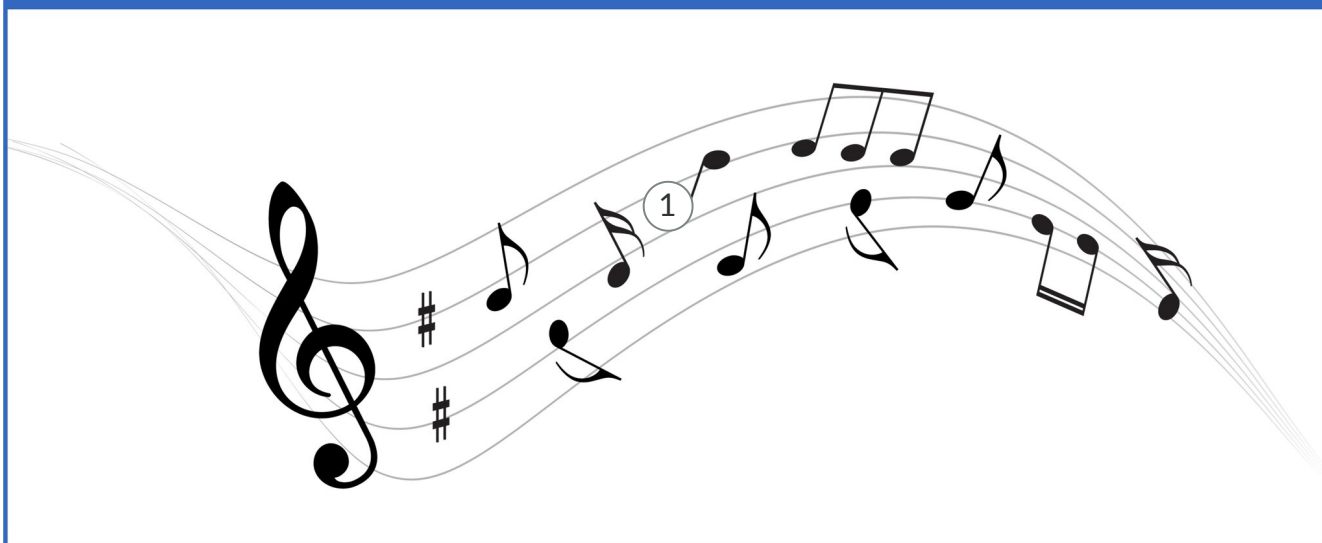
Aerofony to nazwa instrumentów:

☐ perkusyjnych

☐ dętych

☐ strunowych

Kliknij tutaj, aby wysłuchać utwór muzyczny.

1

Dźwięk do ćwiczenia nr 2.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PWSZTnhnl>

Wskaż, na którym instrumencie został odegrany powyższy dźwięk.

Ćwiczenie 3

Do przedstawionych na ilustracjach instrumentów dopasuj właściwe nazwy:

flet piccolo

saksofon
tenorowy

klarnet

rożek angielski

kontrafagot

Ćwiczenie 4

Wskaż instrumenty, które posiadają podwójny stroik.

☐ Kontrafagot, rożek angielski, obój

☐ Klarnet, flet prosty, obój

☐ Saksofon, fagot, flet piccolo

Ćwiczenie 5

Spośród przedstawionych definicji wybierz tę, która opisuje stroik pojedynczy:

☐ pojedyncza płytka drewniana, część ustnika klarnetu i saksofonu

☐ drewniana piszczałka z jednym otworem

☐ urządzenie służące do strojenia instrumentów

Ćwiczenie 6

Zaznacz zdanie prawdziwe.

☐ Obój skonstruował Adolph Sax.

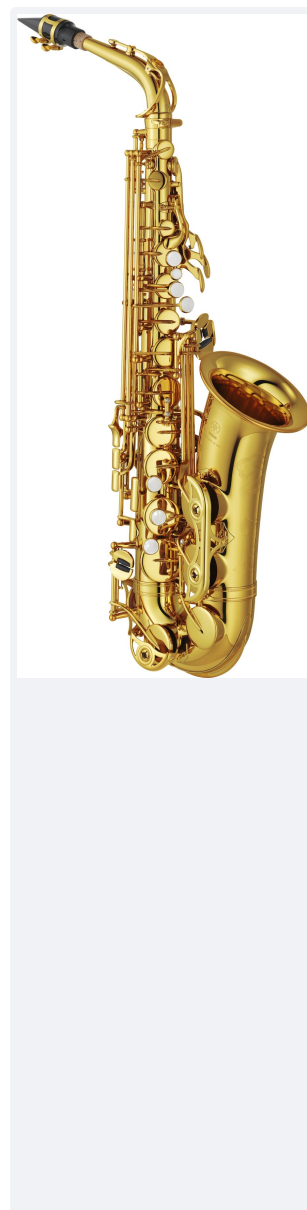
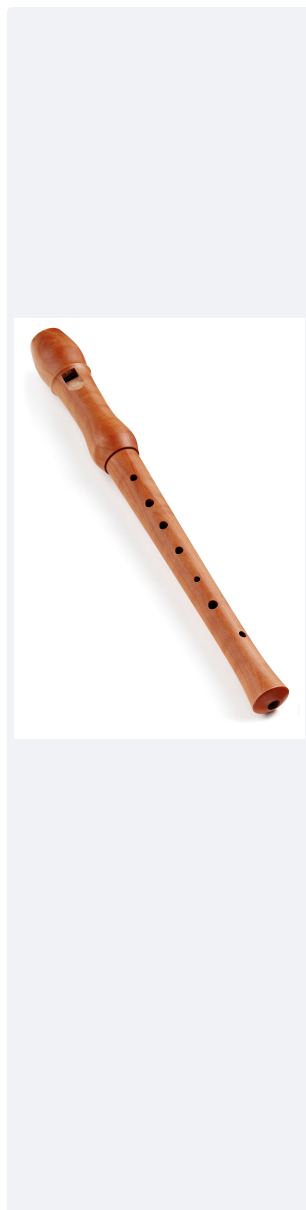
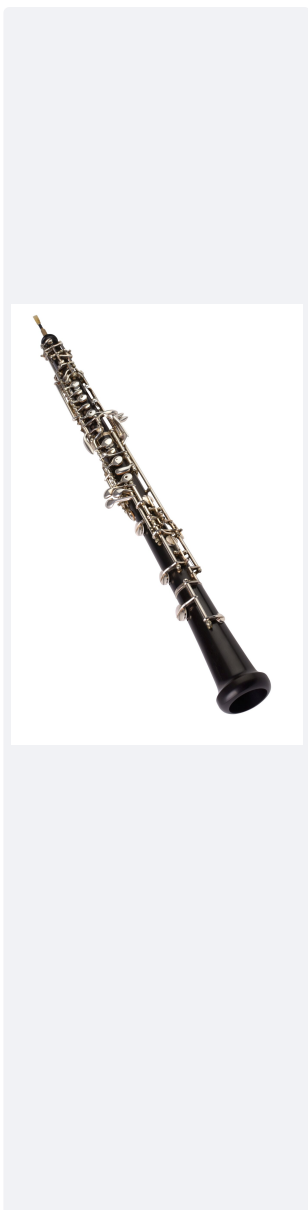
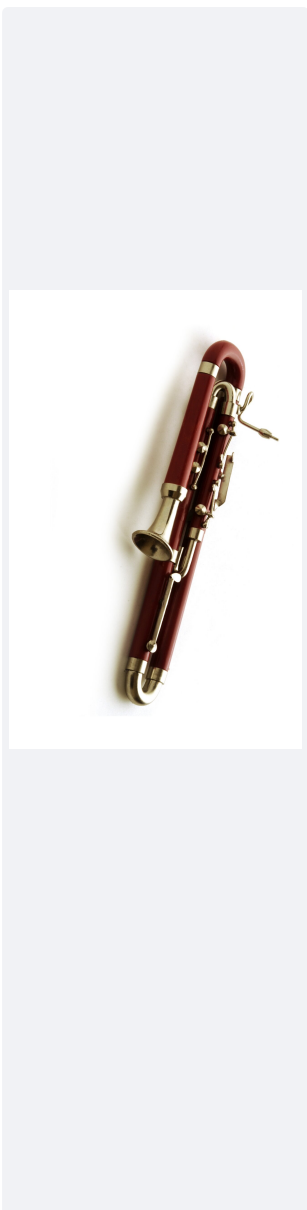
☐ Źródłem dźwięku w instrumentach dętych jest drgająca struna.

☐ Wysokość dźwięku zależy od długości drgającego słupa powietrza.

☐ W instrumentach dętych drewnianych dźwięki zmienia się za pomocą wentyli.

Ćwiczenie 7

Przedstawione poniżej ilustracje instrumentów dętych drewnianych ułóż w kolejności od brzmiącego najwyżej do brzmiącego najniżej:

Ćwiczenie 8

Do podanych opisów dopasuj odpowiednią nazwę instrumentu:

Flet prosty

Jest jednym z najstarszych instrumentów dętych drewnianych. To drewniana lub plastikowa piszczałka z otworami. Podczas gry zakrywa się je palcami.

Flet poprzeczny

Jest odmianą fagotu o niskim brzmieniu. Składa się trzech rur o łącznej długości ponad pięć metrów.

Fagot

To jeden z młodszych instrumentów, skonstruowany został w pierwszej połowie XIX wieku przez Adolpha Saxa. Wykonany jest z metalu, ze względu na budowę należy do grupy instrumentów dętych drewnianych.

Kontrafagot

Jest zbudowany z dwóch drewnianych rur połączonych u dołu. Nazwa pochodzi z języka włoskiego i oznacza *wiązkę drewna*.

Rożek angielski

To długa piszczałka z systemem kłapek i dźwigni. Powietrze wdmuchuje się przez umieszczony z boku otwór. Instrument ten wykonany jest z metalu, ale ze względu na budowę zalicza się do grupy instrumentów dętych drewnianych.

Saksofon

Jest nieco dłuższy od oboju. Zakończony jest charakterystyczną kulistą czarą głosową.

Polecenie 1

W zamierzchłych czasach ludzie budowali prymitywne piszczałki z muszli, kości i rogów zwierząt, a także z łodyg roślin, na przykład trzciny. Z biegiem czasu udoskonalano konstrukcję instrumentów dętych. Wykorzystując wiedzę poznaną na dzisiejszej lekcji, wykonaj w domu instrument dęty.

Słownik pojęć

Aerofony

grupa instrumentów muzycznych (instrumenty dęte), w których źródłem dźwięku jest drgający słup powietrza, pobudzony odpowiednim zadęciem.

Duet

zespół, złożony z dwóch wykonawców.

Instrumenty dęte

grupa instrumentów, w których źródłem dźwięku jest drgające powietrze, wdmuchiwane do korpusu.

Instrumenty perkusyjne

grupa instrumentów, w których źródłem dźwięku są drgania całości, bądź części instrumentu, wywołane uderzeniem odpowiedniej części instrumentu pałką, szczotką, dłonią lub potrząsaniem całego instrumentu.

Instrumenty strunowe

grupa instrumentów, w których źródłem dźwięku są drgania strun.

Kwartet

zespół wokalny lub instrumentalny, złożony z czterech wykonawców.

Stroik

element instrumentu muzycznego, służący do wprowadzania w drganie słupa powietrza, zawartego wewnątrz instrumentu lub rezonatora.

Stroik podwójny

dwie cienkie płytki o kształcie łopatkowym, w szerszej części płaskie i stykające się krawędziami, w węższej wklęsłe i tworzące rurkę. Płytki połączone są na stałe w węższej części. Stosowany, np. w fagocie, oboju.

Stroik pojedynczy

prostokątna, cienka płytka przytwierdzana jednym końcem do spodu ustnika. Krawędź wolnego końca stroika kryjącego, znajduje się w zakończeniu dzioba i wyoblona jest odwzorowując jego kształt. Stosowany, np. w klarncie i saksofonie.

Trio

zespół instrumentalny, złożony z trzech instrumentalistów.

Wentyle

przyciski w instrumentach dętych, służące do zmiany wysokości dźwięku.

Zadęcie

sposób wydobywania dźwięku w instrumentach dętych.

Słownik pojęć opracowano na podstawie:

sjp.pwn.pl

Słownik muzyki, pod red. W. Marchwicy, Zielona Sowa, Warszawa 2006

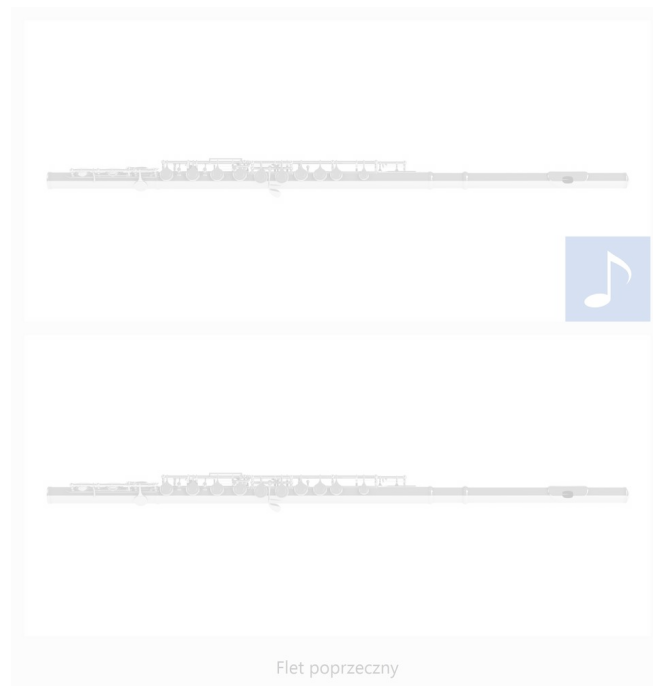
Biblioteka muzyczna

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

M-079-OK5

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

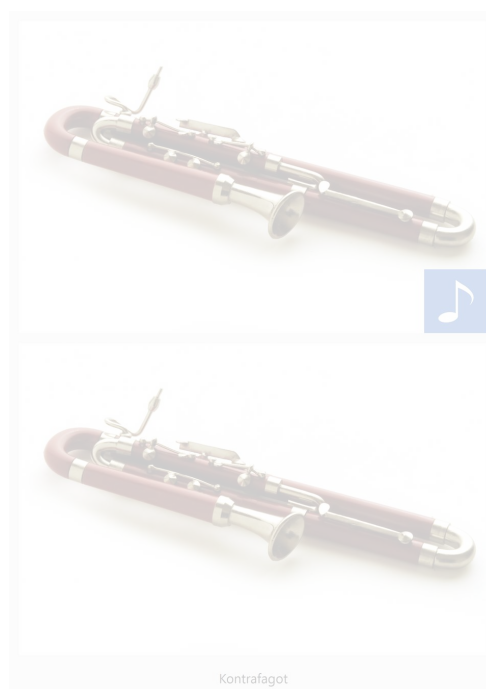
Zequinha de Abreu, „Tico, tico” (kwartet fletowy), AMFN, CC BY 3.0

Nagranie utworu Tico tico w aranżacji na cztery flety poprzeczne. Utwór jest wesoły, skoczny.

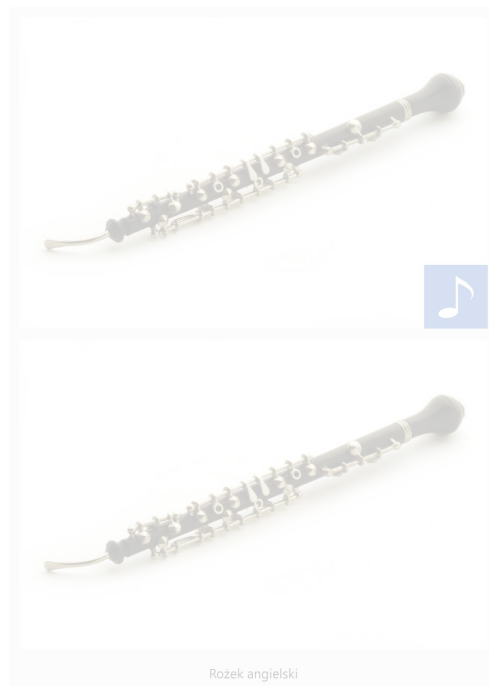
Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

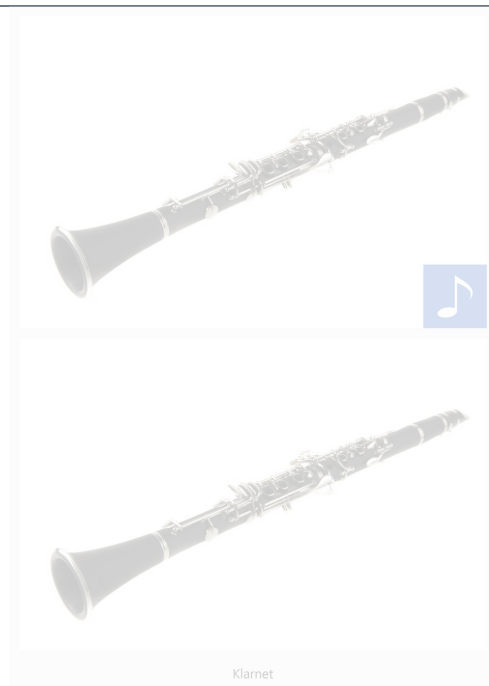

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

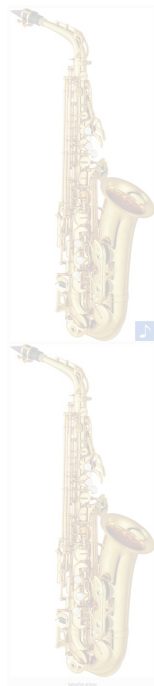
Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Utwór „Duet na klarnet i fagot nr 3 B-dur” Utwór pogodny, w umiarkowanym tempie. Klarnet gra wyżej, fagot niżej. Czasami grają w jednym rytmie na dwa głosy, innym razem na pierwszy plan wybija się jeden z instrumentów, a drugi przejmuje rolę akompaniatora, potem role się zamieniają.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Źródło: online-skills.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEk9GHdFf>

Utwór wykonany przez kwartet saksofonowy. Utwór w rytmie tanga, dynamiczny, rytmiczny, o ciekawej melodii. Klarnety mają różne barwy, jeden z nich gra wysoko i ma bardzo jasną barwę, inne brzmią niżej i mają ciemniejsze barwy. Pierwsza część utworu jest w tempie szybkim, rytmiczna i wesoła. Druga część jest nostalgiczna, powolna, troszeczkę smutna.

Bibliografia

Encyklopedia muzyczna PWM, pod red. E. Dziębowskiej, PWM, Kraków 1998

Mieczysław Drobner, *Instrumentoznawstwo i akustyka*, PWM, Kraków 1997

Słownik muzyki, pod red. W. Marchwicy, Zielona Sowa, Warszawa 2006